

Yahkusu ('Ökörszem', reg., 1922) hozott számára. Regényeinek színtere a török vidék, a kis- és nagyvárosok jellegzetes típusokkal, erkölcsökkel és gondolkodásmóddal, hiteles anatóliai atmoszférával. Az érzelmi és a társadalmi kapcsolatok foglalkoztatják, novelláiban humor is megcsillan. Regényei, elbeszélései, színdarabjai, cikkei, fordításai és átdolgozásai mintegy száz kötetet tesznek ki. Halála után felesége újra kiadta műveit 24 kötetben (1957–1961). ○ Egyéb főművei: *Sönmüş Yıldızlar* ('Kihunyott csillagok', elb.-ek, 1923); *Dudaktan Kalbe* ('A szájról a szívbe', reg., 1925); *Yeşil Gece* ('Zöld éj', reg., 1928); *Yaprak Dökümü* ('Lombhullás', reg., 1930). ○ Magyarul: 1 nla (Tasnádi E., Török elbeszélők, anto., 1974). *Tasnádi Edit*

Günther [günter], Agnes; *Breuning* (leánykori név); (Stuttgart, 1863. júl. 21.—Marburg, 1911. febr. 16.): német író. Marburgi teológiaprofesszor felesége volt. Nagy sikerű, gicces romantikájú, szentimentális regényeiben ájtatos vallásos meggyőződése jut kifejezésre. ○ Művei: *Die Heilige und ihr Narr* (reg., Tábori P., A szent és rajongója, 1926); *Von der Heze, die eine Heilige war* ('A boszorkány, aki szent volt', reg., 1913). ○ Magyarul: 1 vers (Kálnoky L., Virágzó tüzek, anto., 1970). *Nagy Sándorné*

Günther [günter], Johann Christian (Striegau, 1695. ápr. 8.—Jéna, 1723. márc. 15.): német költő. Apja orvos volt, ő maga is orvostanhallgató lett. Könnyelmű életmódja adósságokba sodorta. Apja a versírás miatt kitagadta, szerelmében csalódott. Barátai próbálták elősegíteni továbbtanulását, de sikertelenül. Vándorpoétaként élt és halt meg nyomorultul, fiatalon. ○ Egy gyenge fiatalkori drámától eltékvintve csak lírai verseket írt a legkülönbözőbb műfajokban. A maga korában jól ismerték *Savoyai Eugén*hez írt dicsőítő ódáját a pozsareváci béke alkalmából (1718); méltán jelenti német földön kezdetét az igazi heroikus költészetnek. A legmáradandóbbat szerelmi lírájával alkotta. Legszébb verseit Leonorához (Eleonore *Jachmann*) írta. E dalok a barokk költészet és a modernebb élménylira határára állnak, és a legszebbek felett a mélyen átélt egyéni érzés varázsa lebeg. Örömről és bánatról, búcsúról és az újra egymásra találásról szólnak. ○ Vallásos versei nagy küzdelemről tanúskodnak, melyet a költő nyomorú sorsával és saját fékezhetetlen természetével vív. Hisz istenben, de hite távol áll minden dogmatikus vallástól, és sokszor inkább isten-

káromlásnak hat. Vidám bordalai és diákdalai ma is élnek. Nem fogadja el, hogy a föld a siralom völgye és megzengi még a dóhány dicséretét is. ○ *Goethe* szigorúan eltéli életmódját, de költői érdemeit s nagy tehetségét szinte elsőként méltatja. Két versét *Mozart* zenésítette meg. ○ Gyűjt. kiad.: *Deutsche und lateinische Gedichte* ('Német és latin költemények', 1724–1735); kritikai kiadás 1930–1937; *Werke* ('Művei', 1958). ○ Magyarul: 2 vers (Szabó L., A német irodalom kincsesháza, anto., 1941); 1 vers (Faludy Gy., Európai költők antológiája, 1946); 2 vers (Szabó L., Örök barátaink, anto., 1958); 1 vers (Babits M., Versfordítások, anto., 1961); 3 vers (Miskolczy L., Vidor M., Világirodalmi Antológia, 3. köt., 1962); 6 vers (Szabó L., Berczeli A. K., Tóth B. stb., Német költők antológiája, 1963); 2 vers (Jékely Z., Rónay Gy., A világirodalom legszebb versei, anto., 1966); 1 vers (Kálnoky L., Virágzó tüzek, anto., 1970); 1 vers (Hajnal G., Kalandozások, anto., 1971). ○ *Irod.*: H. Hoffmann: Johann Christian Günther (1929); H. Dahlke: Johann Christian Günther. Seine dichterische Entwicklung (1960). *Némedi Lajos*

Guntherus Cisterciensis [gunterusz ciszterciensisz]; *Gunther* vagy *Günther von Pairis* (német névváltozatok); (13. sz. első fele): latinul alkotó német történetíró, eposzköltő (?). Cisztercita szerzetes volt a felső-elszászi Pairis kolostorban. *Historia Constantinopolitana* ('Konstantinápolyi történet') c. művében a 4. kereszties hadjárat (1204) történetét dolgozta fel, amely Konstantinápoly elfoglalásához és az ún. latin császárság megalapításához vezetett. Sokan neki tulajdonítják a *Ligurinus* ('A lombard') és a *Solymanius* c. eposzokat. Az első, tiz énekes műnek *I. (Barbarossa) Frigyes* német-római császár a hőse, és főként a lombardok elleni harcairól szól. A lombardokat hívja a költő Liguresnek, fővárosukat (Milano) urbs Ligurumnak vagy Ligurinának. Innen való az eposz címe. A töredékesen fennmaradt *Solymanius* (Solyma, a görög Hierosolyma, 'Jeruzsálem' szóból) az első kereszties hadjárat történetét dolgozta fel. E két mű szerzőségéről csak annyi bizonyos, hogy mindkettőt ugyanaz a költő írta, de hogy ezt Guntherusnak hívták, s hogy éppen Gunther Cisterciensisszel azonos, abban megoszlanak a vélemények. *Tarnai Andor*

gúny: általános értelemben a kinevetés, kicsúfolás különböző formáiban megnyilvánuló → *attitűd*. Nem formai, mű-